

## Ekoloģijas problemātika Latvijā: pētījumu analīze

*Iveta Briška*

*Pētījumu centrs SKDS, Latvija*

**Ievads.** Divdesmitā gadsimta otrajā pusē, vides problēmām iegūstot arvien svarīgāku vietu sabiedrības dzīvē, sabiedriskās domas pētnieki un sociologi uzsāka pētījumus, lai noskaidrotu sabiedrības informētības līmeni ekoloģisko risku un vides aizsardzības jomā.

Sākotnēji pētījumi dokumentēja sabiedrības informētības līmeni, kā arī izvērtēja dabas aizsardzības interešu pārmaiņas dažādās (atšķirīga izglītība, vecums, dzīvesvieta) iedzīvotāju kategorijās [Albrecht, 1975]. Tālākie pētījumi ļāva analizēt arī iedzīvotāju attieksmi pret vides aizsardzību, viņu ekoloģiskās apziņas līmeni un tā saistību ar iedzīvotāju ikdienas paradumiem vides aizsardzībā.

**Darba mērķis, materiāls un metodes.** Lai vērtētu līdzšinējos pētījumus par Latvijas iedzīvotāju viedokļiem saistībā ar vides aizsardzības problēmām kā iespējamu risku, tika atlasīti 12 pētījumi, kuri vai nu pilnībā ir veltīti vides aizsardzības jautājumiem, vai skar atsevišķus tās aspektus. Atsevišķu jautājumu dziļākai izpratnei veikts salīdzinājums ar citām pasaules valstīm.

**Rezultāti.** Analizētie pētījumi rada ieskatu Latvijas iedzīvotāju viedoklī par vides problēmām, iedzīvotāju norūpētību un zināšanām par šiem jautājumiem kopumā no viendimensionālās analīzes skatupunkta. Analizējot pētījumus, kuros ir raksturoti apkārtējās vides jautājumi, tika identificēti un apkopoti dati, kas rada priekšstatu par ekoloģisko problemātiku Latvijā un tās uztveri.

Tomēr, lai varētu pilnvērtīgi analizēt Latvijas iedzīvotāju ekoloģisko apziņu, ir nepieciešams (balstoties uz ārzemju un Latvijas pētniecības tradīcijām šajā jomā) izveidot indikatoru sistēmu, kas ļautu mērīt un raksturot tieši Latvijas iedzīvotājiem raksturīgo ekoloģisko apziņu un uzvedību, kā arī pētīt ekoloģiskās apziņas komponentu mijiedarbību.

**Secinājumi.** Pieaugot sabiedrības norūpētībai par apkārtējās vides aizsardzības problemātiku, pasaulē palielinās pētījumu skaits, kuros tiek noskaidrots sabiedrības informētības līmenis ekoloģisko risku un vides aizsardzības jomā. Šādos pētījumos iekļaujas arī Latvija.

Tomēr būtu nepieciešams veikt biežāk pētījumus par Latvijas iedzīvotāju attieksmi pret apkārtējo vidi, ekoloģijas problēmām un informētību ekoloģisko jautājumu jomā, lai nodrošinātu plaša mēroga pasākumu, programmu izstrādi, kas varētu arvien vairāk veicināt sabiedrības ekoloģiskās apziņas aktivizēšanu.